

O‘TKIR TINNITUSNI ERTA BOSQICHDA ANIQLASH VA UNI GIPERBARIK OKSIGENATSIYA (GBO) ORQALI OLDINI OLISH

Abdunazarov Toxirjon Sadulla o‘g‘li .

Central Asian Medical University “Xirurgik kasalliklar” kafedrası assistenti.

Email: tohirjonabdunazarov102@gmail.com

<https://orcid.org/0009-0007-4924-3897>

Annotatsiya

O‘tkir tinnitus — bu eshitish organlarida ob’ektiv tashqi manbasiz shovqin yoki “g‘uvillash” sezilishidir. U ko‘pincha eshitish nervi yoki labirintning ishemik zararlanishi bilan bog‘liq bo‘ladi. Ushbu holatning erta aniqlanishi va GBO (giperbarik oksigenatsiya) yordamida oldini olish orqali surunkali sensor neyral eshitish buzilishlari va bemorning hayot sifatini sezilarli darajada yaxshilash mumkin.

Kirish

Tinnitus, ayniqsa o‘tkir shaklda, eshitish nervi yoki ichki quloq qon ta‘minotining buzilishi natijasida paydo bo‘ladi. O‘tkir sensor neyral eshitish pasayishi bilan birga kechadigan tinnituslar nevrologik va otologik tezkor yondashuvni talab qiladi. Erta davrda aniqlanmasa, bu holat surunkali shaklga o‘tib, davolashga chidamli bo‘lib qoladi [1].

Erta aniqlash muhimligi

O‘tkir tinnitus erta bosqichda quyidagi yo‘llar bilan aniqlanishi mumkin:

- **Sub’ektiv audiometriya** — tonal va nutq eshituv chegarasini aniqlash;
- **Timpanometriya** — o‘rta quloq bosimini baholash;
- **Otoakustik emissiya (OAE) va BERA** — eshitish nervi darajasidagi zararni baholash.

Erta aniqlangan holatlarda **3–5 kun ichida** GBO boshlansa, tiklanish ehtimoli sezilarli ortadi [2].

Giperbarik oksigenatsiya (GBO) roli

GBO usuli bosim ostida 100% kislorodni nafas orqali berishga asoslangan bo‘lib, u ichki quloq va eshitish nervining ishemik zonalarini reoksygenatsiya qilishga yordam beradi. GBO:

- Qon aylanishini yaxshilaydi (mikrosirkulyatsiya);
- Gipoksiyani kamaytiradi;
- Neyroprotektiv ta’sir ko‘rsatadi;
- Antioksidant faollikni kuchaytiradi [3,4].

Optimal kurs: 10–15 seans, har biri 60–90 daqiqa, 1.5–2 ATA bosimda.

Klinik amaliyotda qo‘llash tavsiyalari

- Tinnitus boshlanganidan 72 soat ichida GBO boshlash maksimal samara beradi;
- Toshqinli shovqin, eshitish pasayishi va bosh aylanishi bilan kechayotgan hollarda kechiktirmasdan yondashuv talab qilinadi;
- Parvoz, tovushli shovqin (industrial zonalar) yoki tog‘li hududdan kelgan bemorlar profilaktik ko‘rikka jalb qilinishi lozim.

Xulosa

O‘tkir tinnitus erta aniqlansa va GBO yordamida kechiktirilmagan davolash boshlangan taqdirda, surunkali eshitish yetishmovchiligining oldi olinadi. Giperbarik kislorod terapiyasi zamonaviy neyrootologiyada samarali, xavfsiz va ilmiy asoslangan profilaktik vosita sifatida o‘z o‘rnini topmoqda.

Kalit so‘zlar:

tinnitus, GBO, giperbarik oksigenatsiya, eshitish nervi, audiometriya, neyroproteksiya.

Adabiyotlar:

1. Baguley DM, McFerran DJ, Hall D. Tinnitus. *Lancet*. 2013;382(9904):1600–1607.
2. Lefebvre PP, Staecker H, Van de Heyning P. Hyperbaric oxygen therapy for idiopathic sudden sensorineural hearing loss. *Acta Otolaryngol*. 2007;127(9):988–993.
3. Furuhashi A, Matsuda K, Asahi K, et al. Hyperbaric oxygen therapy for sudden deafness. *Acta Otolaryngol Suppl*. 2002;(546):6–10.
4. O‘zbekiston Respublikasi SSV. O‘tkir eshitish pasayishini davolashda giperbarik oksigenatsiya protokoli. Toshkent, 2021.